

Visszaemlékező dr. Uttó György,

az Egyesület elnöke 2003-2008 között.

Beszélgetőtársa dr. Hilbert Edit.

A pandémiára tekintettel, dr. Uttó György kérésére rendhagyó módon, egy parkban találkoztunk, hogy visszaemlékezzünk a 2003-2008 között a MABIE elnökeként eltöltött időszakára. A beszélgetést követő héten 80. születésnapját ünneplő dr. Uttó György a Bírák Lapja példányaival és jegyzetekkel érkezett a találkozóra.

Az első kérdésből is láthatja Elnök úr, hogy nem a dokumentumokra, hanem emlékeire vagyunk kíváncsiak. Azt szeretném tudni, hogy kitől hallott először a Magyar Bírói Egyesületről, ki vagy mi indította arra, hogy belépjen az egyesületbe?

Az egyetemi kollégiumból, az Elnöki Tanácstól, illetve a Minisztertanácstól régi barátom dr. Horeczky Károly, a Legfelsőbb Bíróság kollégiumvezetője javaslatára, a köztársasági elnök kinevezésével, 1990. év elejétől kerültem ismét vissza a közigazgatásból a bíróságra, a Fővárosi Bíróságra. Mindjárt az első beszélgetés során szóba került közöttünk az egyesület és az is, hogy szükséges lenne a Fővárosi Bíróság egyesületi alapszervezetének megszervezése. Akkorra másutt már megindultak a szervezési folyamatok, sok alapszervezet megalakult, de a Fővárosi Bíróságon nem talált senkit, aki vállalná a szervezést, a bírák főként csak tárgyalni jártak be az épületbe. Egy év kellett ahhoz, hogy ugyan kis taglétszámmal, de 1992-ben létrejöjjön a Fővárosi Bíróság alapszervezete, melynek elnöke lettem. Ezt a tisztséget mindaddig betöltöttem, míg 1995-ben a Legfelsőbb Bíróságra nem kerültem. Kezdetől fogva tagja voltam azonban az Országos Választmánynak és az Elnökségnek is, így folyamatosan részt vettem az egyesület központi szerveinek munkájában, segítve dr. Horeczky Károly elnököt. Az alapszervezet vezetése, szervezése kihívást jelentett, mert nekem, volt vidéki

bírónak, ismeretlen volt az „otthon-dolgozás”, amit a korábbi évek helyhiánya a főváros területén általános gyakorlattá tett. Nehéz volt így, személyes találkozások nélkül az egyesületi életet szervezni. Megalakuláskor 20-25 tagunk volt, de fél éven belül ez a létszám meghaladta az 50 főt.

Mi volt első országos tisztsége?

A Magyar Bírói Egyesület titkári posztja volt, akkor ezt még nem főtitkárnak nevezték. Az elődöm dr. Ilonczai Zsolt volt, az ő kérésére váltottam őt 1998-ban ebben a tisztségben.

Emlékszik Elnök úr arra, hogy hány tagja volt az egyesületnek akkor, amikor a MABIE elnökének megválasztották?

A pontos adatra nem emlékszem, a folyamatra annál inkább. Ugyanis a megalakulást követő néhány év elteltével már elmondhattuk, hogy taglétszámunkkal elértük az aktív bírák létszámának felét. Az én elnöki időszakom alatt, 2003-tól 2008-ig a bírói létszám jelentősen emelkedett, megközelítette a 3000 főt, a MABIE taglétszáma pedig 1600 felett volt. Erre nagyon büszkék voltunk és minden alkalommal hangsúlyoztuk is, mert abban az időben sok egyesület, szervezet, kisebb párt jött létre, közülük azonban kiemelkedő volt ez az arány. Én ezt több interjúban is hangsúlyoztam, külön kiemelve azt, hogy a tagok kivétel nélkül tagsági díjat is fizetnek.

Milyen volt az elnöki időszakában az együttműködés az igazságügyi kormányzattal és a Legfelsőbb Bíróság elnökével?

Nekünk szerencsénk volt abban az időben az igazságügyi miniszterrel, mert a tisztségre dr. Bárándy Pétert nevezték ki. A bírói bérek abban az időben talán a legrosszabbul fizetett tanító nénik fizetését sem érték el. A statisztikai adatokból „ordított”, hogy a bírák 10 éven keresztül semmiféle béremelésben nem részesültek, ez aláátmasztotta fellépésünket. Dr. Horeczky Károly és dr. Szabó Győző, a Legfelsőbb Bíróság elnökhelyettese vezetésével ezért folyamatosan egyeztettünk az igazságügyi miniszterrel. Megválasztásomat követően első utam nekem is dr. Bárándy Péterhez vezetett, akiről közismert volt, hogy miniszterségét is azzal a feltétellel vállalta, hogy a miniszterelnök garantálja a bírák legsúlyosabb sérelmének orvoslását, a bérek, anyagi feltételek javítását. Először csak 30%-ot kértünk, de rövid időn belül – az igazságügyi miniszter támogatásának birtokában – az 50% is reális céllá vált. Éppen az én elnöki időszakomra esett, hogy 2003-tól 50%-kal emelkedett a bírák alapilletménye, ami a pótlékok emelkedését is magával vonzotta. Sem

előtte, sem azóta soha ilyen mértékben nem javultak a bírói fizetések. Az idők folyamán többször volt vita arról, hogy mit sikerült az egyesületnek elérnie, mit nem. Ez az 50%-os illetményemelés azonban mindenki által elismert, megkérdőjelezhetetlen siker volt. A Legfelsőbb Bíróság elnöke a „bérharc” időszakban dr. Solt Pál, a megvalósulás idején pedig dr. Lomniczi Zoltán volt, akikkel a MABIE elnökeként együttműködésünk eredményes volt, tőlük minden támogatást megkaptunk.

Igen szerencsésen, tehát már az elnöki ciklusa elején jelentős eredményt könyvelhetett el a bírói illetményemeléssel. Mik voltak az egyesület további, kiemelt céljai?

Az együttműködés, az önállóság, a függetlenség, kinevezési problémák kezdettől fogva és folyamatosan napirenden voltak. Korábban egyesületi élet a bíróságokon nem volt, a MABIE „forradalmi változást” jelentett vagy jelenthetett volna, ha az elképzelések megvalósulnak. Nyilvánvaló volt azonban, hogy ezek csak a bírósági vezetőkkel együtt és a Legfelsőbb Bíróság elnökének határozott kiállása mellett sikerülhetnek.

Mi volt az, ami segítette és mi akadályozta ebben az időszakban az egyesületet fenti céljai megvalósításában?

Kedvező helyzetbe kerültünk, mert akkor már Európában létezett az Európai Bírák Egyesülete, a tagországok egyesületének szövetsége és a Világszervezet is. Az osztrák egyesület több vezetője nyomban szorosabb kapcsolatot alakított ki a Magyar Bírói Egyesülettel és az ő határozott támogatásuk, továbbá dr. Horeczky Károly volt elnök úrnak a nemzetközi szervezetekben kivívott tekintélye és általános népszerűsége nagyon sokat jelentett számunkra.

A munkát akadályozó tényező volt, hogy az első naptól kezdve voltak olyan felvetések, hogy mégsem a bírói illetményemelés a legfontosabb kérdés, más munkakörben is vannak alacsony jövedelmek. Nem volt annyira egyszerű elfogadtatni az egyesületnek a bírói béremelésre irányuló törekvéseit, amelyeket a Magyar Bírói Egyesület elsődlegesen és nagyon határozottan képviselt. Egyértelmű volt, hogy ennek sikere a taglétszám emelkedését és az egyesületi élet felélénkülését is jelentheti. Ellenkező esetben beigazolódhat volna azok a hangok, amelyek szerint megint csak egy újabb „gittegylet” jött létre.

A bírói illetményt a Magyar Bírói Egyesület kezdettől fogva a bírói függetlenség garanciájának is tekintette. Volt-e más miatt is téma az egyesületben a bírói függetlenség kérdése?

Természetesen, mert abban az időszakban elég furcsa, néha óvatos megítélése volt az országnak. Bíróként a rendszerváltozás utáni első időszakban, meghívással, tapasztalatszerzés céljából, több részletben, összesen közel egy évet német, osztrák, svájci bíróságokon töltöttem el, ahol az első kérdés mindig a bírói függetlenségre vonatkozott: „Parancsra kellett-e ítélni?” Különösen Németországban volt ez aktuális kérdés, mert ott a bírák állították, hogy a volt NDK bíróságai parancsra, külső nyomásra és egyáltalán nem függetlenül ítélték. Ott azonnal új jogszabályok alkotásával vagy átvételével alakították ki új szemléletet, új bírósági rendszert, továbbá valamennyi kelet-németországi bírósági vezető a nyugat-németországi bírókból került ki.

Én a saját tapasztalatomat osztottam meg erről, amelyet a Tatai Városi Bíróságon kizárólag polgári ügyszakos bíróként szereztem, és amely lényegesen eltért a fenti kelet-német gyakorlattól, mert magam minden befolyásolástól, pártutasítástól mentesen ítélték. A német és a svájci kollégák alig akarták elhinni, hogy mi egyelőre például a régi Ptk-val dolgozunk, lényegében csupán a szocialista jelzőt, megjelölést kellett elhagyni, hatályon kívül helyezni.

Tény, hogy a Fővárosi Bíróságon az un. „taxis blokáddal” kapcsolatos kártérítési perek kapcsán kétségbe vonták az én függetlenségemet is, mert az ügyfeleknek szóló kötelező tájékoztatást, tehát azt, hogy kit kell alperesként megjelölni, akként értékelték, hogy a blokádot szervező párt híve lehetek, azért okoskodom ahelyett, hogy nyomban marasztaló ítéletet hoznék.

Mi volt az, amire egyesületi elnöki időszakából a legbüszkébb? Sejttem a választ....

Nem okozok csalódást a válasszal: arra, hogy 50%-os béremelést sikerült elérni. Korábban a közigazgatásban dolgoztam, a fővárosi bírósági kezdőbérem messze elmaradt a közigazgatásban kapott fizetésememtől. Két kiskorú gyermek apjaként a saját bőrömön is éreztem, hogy ez a béremelés mekkora eredmény volt.

Büszke vagyok az egyesület szervezettségére is. Az, hogy az egyesületnek programja, célkitűzése volt, ilyet korábban például szakszervezeti tagként sem tapasztaltam. A bírák számára sem volt megszokott, hogy a bírói létüket

meghatározó kérdéseket megvitatjuk. Korábban az általános aktivitás, részvételi hajlandóság alacsonyabb volt, a nyilatkozatok óvatosabbak. Érezhető volt, hogy a Magyar Bírói Egyesület kisebb-nagyobb mértékben friss levegőt jelentett a bíróságok életében is.

Abban az időszakban az egyesület már olyan kérdésekkel is intenzíven foglalkozott, mint például a bírói munka objektív feltételeinek biztosítása, a bírák elhelyezése, munkába járása. Természetesen a bírói munka súlyához, jelentőségéhez méltó javadalmazás mellett és azzal együtt az egyesület a bírák szakmai munkája színvonalának emelését mindenkor kiemelten szükségesnek tartotta.

De a sikerek, kedves pillanatok között tartom számon például a Bírósági Sportnapok megszervezését is. Olyan összetartó erőt, együttműködési lehetőséget teremtett meg a szervezeten belül, ami példátlan volt, nagy népszerűségnek örvendett.

Nagyon büszke vagyok az egyesület létrejöttétől megjelent Bírák Lapjára is, amit már évente rendszeresen, négyszer jelentettünk meg 2000, esetenként még több példányban. A Parlamenti könyvtárban sokszor láttam, hogy egyetemi tanárok, ügyvédek is a mi kiadványunkban lévő szakmai anyagokat tanulmányozták, olyan megjegyzések mellett, hogy „ezt érdemes elolvasni”. A Bírák Lapjának tíz évig a szerkesztője, főszerkesztője és felelős kiadója is voltam. Ez alatt közel 100 olyan bíró szerepelt a szerzők sorában, akik korábban országosan terjesztett lapban még nem publikáltak.

Korszakalkotónak értékelem az Etikai Kódex megalkotását, az Etikai Tanács létrehozatalát és az etikai eljárás kidolgozását. Nagy küzdelem volt annak elfogadtatása, hogy ez nem az érintett bírák megítélése, elítélése, munkájuk konkrét kritikája, hanem az volt a célja, hogy a bírói, az ügyvédi és ügyész kar tanuljon a határozatokból. Az etikai döntések a Bírák Lapjában megjelentek.

Elnöki időszakában – email, mobiltelefon hiányában – a kapcsolattartás személyes találkozókkal valósult meg, nagyon intenzív személyes kapcsolatok alakultak ki az egyesületen belül. Milyen egyesületi elnöki feladatot jelentett ez?

A szóbeliség valóban döntő volt az egyesület működésében, mert pár hónap elteltével az összejövetelek, elnökségi ülések szinte havi rendszerességűek lettek. Elnöki ciklusom alatt a megyéket legalább fél évenként felkerestük, a munkához a támogatást biztosítottuk. Nyugodtan állíthatom, hogy a megyei

bírósági vezetők többsége partner volt. Közülük az első időszakban kiemelkedő volt a Pest Megyei Bíróság elnöke, dr. Knollmár Mihály támogatása. Amikor dr. Szabó Sándor lett a Fővárosi Bíróság elnöke, velem személyesen is kiváló együttműködésem alakult ki. Alapszervezeti egyesületi elnökként például gyakorlattá vált közöttünk, hogy naponta egyeztettem vele munkaidő után a bírakkal kapcsolatosan felmerülő kérdéseket. Ez valami egészen újat jelentett a Fővárosi Bíróság és az egyesület együttműködésében. Előfordult, hogy olyan kérdéseket is érintettünk, mely átlépte az érdekképviselő határát, de egyértelműen a munkafeltételek javulásának irányába hatott. Ilyen formában ez komplex eredményt is hozott, mert az egyesületet érintő fővárosi kezdeti fenntartások, ellenérzések fokozatosan megszűntek.

A MABIE megjelent a sajtóban is, még akkor is, ha az gyakran kedvezőtlen visszhangot váltott ki. A bírálók egy része „harciasabb” fellépést követelt, mások az aktivitás sokoldalúságát azzal kívánták mérsékelni, hogy inkább „foglalkozzanak csak az ügyekkel, az ügyintézés gyorsításával”.

Kétségtelen, hogy az ügyintézés időszerűsége folyamatosan napirenden volt az egyesület életében, végig kísérte tevékenységünket. Számos esetben mutatott rá a MABIE arra is, hogy a „lassúságot” valójában mi is eredményezte, hogy az adott esetben nem a bíró volt, aki „lefékezte” az ügyintézőt.

Mi volt az a terület, amivel a béren kívül még rendszeresen foglalkozott az egyesület?

A bíróságok általános megítélésére kedvezőtlenül hatott a központi régió kimagasló munkaterhe és ügghátraléka, ez is rendszeres témája volt a választmányi, illetve elnökségi üléseknek. Ezt a különbséget személyesen is megtapasztaltam akkor, amikor járásbíróból a Fővárosi Bíróság bírója lettem. A kapott akták száma is jóval több volt, összetettebb jogi problémát jelentettek és az ügyiratok súlya, vastagsága is jócskán megnőtt.

Az akkori OIT a tevékenysége során ritkán kért tőlünk véleményt, mi azonban kérés nélkül is „tálaltuk” azt. Ritka volt az is, hogy az egyesületi vezetőket meghívják a tanácskozásukra. Az öt év alatt az OIT egyetlen ülésére sem kaptam meghívást. Mintha az egyesülettel való közös munkát nem tekintették volna természetes együttműködésnek. Éves beszámolóimban ezt a hiányosságot minden esetben feltártam, aminek nem örültem, de én azt nem is vártam. Igyekezettünk és reményeink, sőt eredményeink ellenére azt

mondhatom, az OIT mint testület elérhetetlen maradt számunkra. A Hivatal egyes vezetőire ez nem vonatkozik.

Az elnöki ciklusa alatt mi volt az a pillanat, élmény, amire legszívesebben emlékszik vissza?

Mint említettem, az első hónapoktól kezdve különösen az osztrák, a német és a svájci bírói egyesület vezetőivel már kialakult eredményes kapcsolattartás kiemelt feladatunk volt. Tőlük igen sok és fontos segítséget kaptunk. Ez nem csak a továbbképzésre terjedt ki, hanem személyes jelenlétükkel is támogatták munkánkat. Mi a nemzetközi szervezethez azonnal bejelentkeztünk és az előbb említett vezetők támogatásával, bár volt egy várakozási időszak amiatt, hogy vajon demokratikusan alakul-e ez az új magyar bírói ítélkezés, tagsági jogot kaptunk. A nemzetközi tagság igen megnövelte a Magyar Bírói Egyesület presztízsét bel- és külföldön egyaránt. Ennek fő „vezérlője”, amint sok mindennek, dr. Horeczky Károly volt, aki elnökként az utat kitaposta számomra.

Az 5 év elnökség alatt a legkedvesebb és legkülönlegesebb élményem a világ bírói egyesületei vezetőinek kongresszusa volt, amelynek megszervezésére – tevékenységünk elismeréseként – 2006-ban a MABIE kapott megbízást. A Bírák Lapjának azt a példányát el is hoztam magammal, amiben erről szóló cikkek és képek vannak. A 2500 példányból egyet sikerült megtartanom, amit azóta is nagy becsben őrzök.

Ezzel a kongresszussal a világ szemében a Magyar Bírói Egyesület, mint a bírói érdekképviselő hiteles megtestesítője jelent meg. Ezzel együtt Magyarország is a figyelem középpontjába került, hiszen ennek során 160 ország közel 200 bírósági vezetője volt jelen. Korábban meghívottként részt vehettem hasonló kongresszusokon más országokban, ahol a köztársasági elnök mindenütt fogadott minket, de az, hogy az ország parlamentjét a munkavégzés színhelyéül megkapjuk, az sehol nem fordult elő. Másutt csak az épületet tekinthettük meg.

Ezzel szemben Magyarországon elértük, hogy a Parlamentbe szervezhettük a szakmai napokat is, mégpedig az un. Felsőházi nagyterembe, melyet pár évvel korábban újjítottak fel. Kicsit túlzásnak is éreztem a külföldi résztvevők ebből levont következtetéseit, amelyek szerint „nem lehet okotok panaszra, nálunk ez elképzelhetetlen lenne”. Így a plénumon hangsúlyoznom kellett, hogy a

Magyar Bírói Egyesület számára is kivételes ez az alkalom, a Parlament nem általános vagy gyakori színhelye tanácskozásainknak.

A kongresszust a Parlament akkori elnöke nyitotta meg, melyből kitűnik, hogy a törvényhozás is elismerte a rendezvény jelentőségét. A kongresszus sikeréhez döntően hozzájárult a megyei vezetők, kiemelten a Fővárosi és a Somogy Megyei bíróság elnökeinek és valamennyi bíró partneri támogatása. Ez a rendezvény nagy „lökést” adott a következő esztendő működéséhez is.

Mennyire követi figyelemmel a bírósági szervezet jelenét, az érdekképviselést kihívásait?

Nyugállományba helyezésemet követően két évig szaktanácsadó voltam a Legfelsőbb Bíróság elnöke, illetve helyettese mellett, majd a Közzolgálati Egyetemen – mint 1978-tól minden évben – egyetemi docensként oktattam 77 éves koromig. A Károli Gáspár Egyetem jogi karán pedig 79 éves koromig rendszeresen záróvizsga bizottsági elnök lehettem.

Köszönöm a beszélgetést, élmény volt az emlékek felidézése és bizonyosan új lesz sokak számára mindaz, amit Elnök úr megosztott velünk.

Szeretném még hozzáfűzni, hogy erre a kötetlen beszélgetésre, amelynek kérdéseit előre nem is ismertem, nem készültem külön, mert azt gondoltam, hogy a Bírák Lapjában sok beszámoló jelent meg az eredményekről, a nehézségekről és a kritikákról is. Bízom abban, hogy nem csak a vezető társakhoz, de legalább annyira magamhoz is kritikus voltam. A véleményemet mindenkor szemtől szemben elmondtam, illetve egyértelműen, vagy óvatosság nélkül leírtam. Utólag úgy látom, hogy esetenként azért kevesebb szigor és több elismerés lett volna indokolt. Volt, aki úgymond lazább magatartásra biztatott, hiszen csupán társadalmi megbízatásról volt szó. Magam azonban a választással kapott és számomra feltétlenül megtisztelő megbízatásnak mindenképpen meg akartam felelni. Azt tapasztaltam, hogy az egyesület szinte minden tisztségviselője így volt ezzel. Valamennyien a tárgyalási kötelezettségük mellett, minden kedvezmény nélkül, példás lelkiismeretességgel végezték az egyesületi feladatukat. Erre joggal lehettünk büszkéek és én ma is az vagyok. Azt is állíthatom, hogy az egyesületi vezetői tisztségétől senki nem is számíthatott valamiféle előnyre. A hivatali elismerések, kitüntetések odaítélésénél néhány igazgatási vezető gyakorlatában – azonos feltételek mellett – nem hogy előnyt, de mintha

kifejezetten hátrányt is jelentett volna a bírótársakért önzetlenül végzett érdekképviselési munka.

Nem volt tehát egyszerű és könnyű a tisztségviselőink helyzete sem. Magam talán mindezt kevésbé érzékeltem, miután ítélkező bíróként, mint a Legfelsőbb Bíróság tanácselnöke további előrelépés lehetőségének hiányában dolgoztam, s aki ráadásul közel volt a törvényi nyugdíjkorhatárhoz, így minden egyéb körülménytől és szempontoktól függetlenül képviselhettem azt, amire a bíraktól a bizalmat megkaptam és amiben hittem is.

Ha nem lenne túlságosan is terjedelmes a névsor, legszívesebben felsorolnám azokat az egyesületi vezetőket, akik az én mintegy tíz éves tapasztalataim szerint az érdekképviselési munkában – helyi, területi vagy országos szinten – a legtöbbet tették. Ilyen tartalmú kérdést azonban nem kaptam terjedelmi okokból és a szubjektív megítélés veszélye miatt ezt nem is vállalhatnám. Annyit azonban mondhatok, hogy a számuk nem lenne messze a száztól.

Egy kivételt – a korabeli Országos Választmány és Országos Elnökség számos tagjának véleményére is támaszkodva – hadd tegyek és megnevezhessem azt a két közvetlen munkatársamat, akiknek az érdemi közreműködése, önálló, kreatív munkája elengedhetetlen volt az egyesület cselekvőképességéhez, töretlennek mondható működéséhez, de az én elnöki munkám bizonyos mértékű eredményességéhez is. Lovász Andrásné dr. főtitkárról és Marton Zsuzsa pénzügyi-gazdasági és ügyviteli vezetőről van szó. A feladatkörüket messze meghaladó tevékenységükért kiérdemelt méltó és nyilvános elismerés ez idáig még az én részemről is elmaradt és remélem, talán a jelen jubileumi megemlékezés jó lehetőség ennek pótlására. Bizonyára van igazság abban a mondásban, hogy jobb későn, mint soha.